

Beskrivning av Försvärshögskolans kvalitetssystem

Inledning

Alla medarbetare och studenter¹ på Försvärshögskolan bidrar på olika sätt till kvaliteten i vår verksamhet. Kvalitetsarbetet ska vara en integrerad del i arbetet på alla nivåer: lärare, forskare, övriga medarbetare och studenter och deltagare i uppdragsutbildning bidrar på olika sätt i sin dagliga verksamhet till detta.

Ett målmedvetet och systematiskt kvalitetsarbete är en förutsättning för utvecklingen av verksamheten mot Försvärshögskolans vision och strategi. Det systematiska kvalitetsarbetet rymmer både kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling. Detta förutsätter i sin tur en gemensam kvalitetskultur och en gemensam förståelse för rollfördelning, arbetssätt och hur arbetets olika delar ingår i en större helhet. Kvaliteten i Försvärshögskolans forskning och utbildning byggs också genom samverkan med det omgivande samhället. Det ska präglas av ett ömsesidigt utbyte, så att den kunskap och kompetens som finns vid högskolan kommer samhället till nytta.

Försvärshögskolans kvalitetsarbete ska grunda sig på principen om ständiga förbättringar och ett lärande förhållningssätt. I främjandet av en positiv kvalitetskultur ska såväl personal som studenter känna ett ansvar och engagemang för att säkra och utveckla kvalitet. Högskolans kvalitetskultur ska kännetecknas av delaktighet, dialog och kontinuerlig förbättring. Kvalitetsarbetet ska kännetecknas av systematik, uppföljning och lärande, vilket bland annat innebär ett tydligt, engagerat och kompetent ledarskap, kollegial delaktighet i kvalitetsarbetet, synlighet och långsiktighet. Samtal och ömsesidigt lärande bidrar till en kultur där systematiskt kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling ses som en självklar del av det vardagliga arbetet vid högskolan. Systematisk reflektion – i samspel med studenter, uppdragsgivare och andra intressenter – utgör grunden för det ständiga förbättringsarbetet.

Försvärshögskolans kvalitetspolicy

Försvärshögskolans kvalitetssystem tar sin utgångspunkt i lärosätets kvalitetspolicy som fastställs av styrelsen. Kvalitetspolicyen anger den övergripande inriktningen för det systematiska kvalitetsarbetet vid Försvärshögskolan inom såväl forskning som utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. Kvalitetspolicyen beskriver dels utgångspunkterna och principerna, dels ramverket för genomförandet av det systematiska kvalitetsarbetet.

Policyn framhåller ett antal vägledande principer för kvalitetsarbetet, som att kvalitetsansvaret ska vara sammanhållet med en tydlig roll- och ansvarsfördelning, att det ska ligga så nära berörd verksamhet som möjligt, och hållas samman av tydliga och likvärdiga processer och kvalitetssäkring och utveckling. Policyen framhåller också vikten av studentinflytande och samverkan med omgivande samhälle för att säkra och utveckla kvaliteten.

Försvärshögskolans kvalitetssystem för forskning och utbildning

Kvalitetssystemet anger ramarna för det faktiska kvalitetsarbetet. Kvalitetssystemet omfattar förutsättningar i form av organisation, ansvarsfördelning och interna styrdokument. Det omfattar vidare de rutiner, mallar och arbetssätt som används för att arbeta med både kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling. Det innebär även de aktiviteter som organisationen använder för att identifiera de mål, processer och resurser som krävs för att uppnå önskade resultat.

Kvalitetssystemet bygger alltså både på kvalitetssäkring av befintlig verksamhet genom beredning och beslut (till exempel kollegial granskning (peer review), bemanning, kompetensförsörjning, inrättande, fastställande av kursplaner och utbildningsplaner osv) och på processer för kvalitetsutveckling (seminarieverksamhet, kursutvärderingar, ämnesutvärderingar, programutvärderingar, ämnes- och programutveckling, kvalitetsdialoger).

¹ Med begreppet "student" avses i detta dokument utöver studenter även Försvärshögskolans deltagare på poänggivande uppdragsutbildning. Även student på forskarnivå (doktorander) ingår i begreppet student.

Datum
2024-09-27
Avdelning

Bilaga
Bilagenummer
Namn

Kvalitetssystemet är en viktig del av Försvvarshögskolans verksamhetsstyrning. Det är på olika nivåer samordnat med lärosätets gemensamma planerings- och uppföljningsprocess. Ansvaret regleras i Försvvarshögskolans arbets- och delegationsordningar.

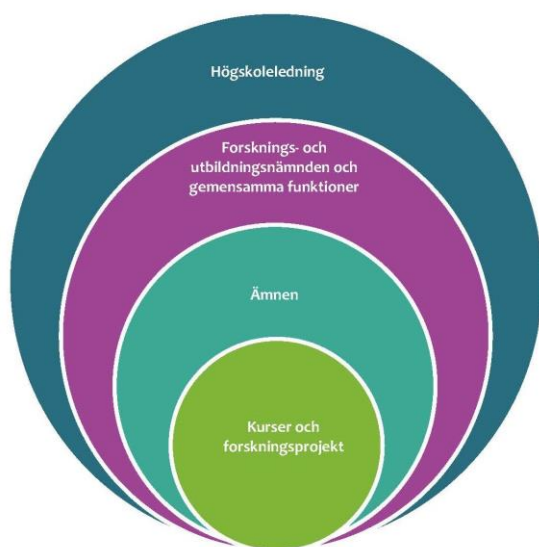
FHS systematiska kvalitetsarbete omfattar följande tre typer av huvudprocesser: kvalitetssäkring i beredning och beslut, cykliska kvalitetsutvecklingsprocesser samt regelbunden utvärdering och granskning. Ansvar, funktioner och roller rörande kvalitetsarbetet regleras i FHS arbetsordning och delegationsordning.

Kvalitetssystemet omfattar verksamhetens samtliga delar och organisationsnivåer och skapar därigenom en gemensam riktning för hela högskolans kvalitetsarbete. För att kvalitetssystemet och kvalitetsarbetet ska vara ändamålsenligt ska det regelbundet utvärderas och vidareutvecklas.

Övergripande ramverk

Kvalitetssystemet ska förstås som helheten av det systematiska kvalitetsarbetet och inte bara som en separat uppsättning specifika kvalitetssäkrings- eller kvalitetsutvecklingsprocesser. Kvalitetsansvar är inte något som bara ligger på särskilda kvalitetsfunktioner. Det är också en integrerad aspekt av verksamhetsstyrningen och verksamhetsledningen på alla nivåer, och även en gemensam kollegial angelägenhet för alla medarbetare och studenter.

Försvvarshögskolans kvalitetsarbete organiseras på fyra huvudsakliga nivåer (1-4).

Den mest centrala och grundläggande nivån (1) är det verksamhetsnära kvalitetsarbete som löpande bedrivs av lärare och forskare inom ramen för arbetet med enskilda kurser och forskningsprojekt. Nästa nivå (2) utgörs av det samordnade och systematiska kvalitetsarbetet inom varje ämne. Prefekter har ett sammanhållet verksamhets- och kvalitetsansvar för respektive ämne och ansvarar därmed också för att det bedrivs systematisk kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling på ämnesnivå. På den tredje nivån (3) återfinns ämnesövergripande och högskolegemensamma former för kvalitetsarbete, som bygger på samverkan mellan olika delar av organisationen. Här ryms till exempel FoUN:s kvalitetsarbete, de militära programledningarnas arbete, Anställningsnämnden, Forskningsetiska rådet, och Högskoleförvaltningens arbete. Den fjärde nivån (4) utgörs av rektor och högskoleledning, som har det övergripande

kvalitetsansvaret för hela verksamheten och därmed också för att det bedrivs systematisk kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling. Högskoleledningen ansvarar för kvalitetssystemet som helhet.

Den centrala och övergripande kvalitetsstyrningen, kvalitetsuppföljningen och kvalitetsgranskningen kan nå sin fulla potential endast om den på ett tydligt sätt kan utgå från och återkoppla till ett sammanhållet och systematiskt kvalitetsarbete på den lokala och verksamhetsnära nivån. Det är på den verksamhetsnära nivån som den grundläggande kvalitetsutvecklingen sker och det är på denna nivå som resultaten av den centrala uppföljningen och granskningen ska kunna omhändertas och omsättas i kvalitetshöjande åtgärder.

Datum
2024-09-27
Avdelning

Bilaga
Bilagenummer
Namn

Nivå 1: lokalt och löpande verksamhetsnära kvalitetsarbete

Ansvariga: Studierektor, examinator, kursansvarig, projektledare forskning, samt övriga lärare, forskare och studenter

Kurs- och programansvariga, examinatorer och studierektorer, samt projektledare för forskningsprojekt har alla viktiga roller i det löpande kvalitetsarbetet inom utbildning och forskning. För att få en systematik och likvärdighet i arbetet och för att möjliggöra kvalitetsutveckling är det viktigt att dessa lärare och forskare känner till och arbetar enligt gemensamma fastställda processer och regelverk vid planering, genomförande och uppföljning av kurser, program och forskningsprojekt.

Det högskolegemensamma regelverket för forskning och utbildning är framtaget för att säkerställa hög kvalitet. Det säkrar en jämförbarhet och en spårbarhet över tid som möjliggör en systematisk uppföljning och utveckling. När till exempel kursvärderingar och programvärderingar görs enligt det gemensamma regelverket möjliggör det en systematisk kvalitetssäkring såväl som en organiserad och framåtriktad kvalitetsutveckling.

Nivå 2: ämnesinternt kvalitetsarbete

Ansvariga: Prefekt, biträdande prefekt, ämnesrådets ordförande och ämnesråd

Prefekt respektive biträdande prefekt är ytterst ansvarig för att det lokala och ämnesinterna kvalitetsarbetet är välkänt och sker systematiskt och i enlighet med Försvarshögskolans fastställda regelverk för forskning och utbildning, och i enlighet med lärosätets gemensamma kvalitetssystem.

Ett centralt dokument i ämnets cykliska och systematiska kvalitetsarbete är ämnets kvalitetsutvecklingsplan som är ett levande dokument som löpande uppdateras. Ämnets kvalitetsutvecklingsplan är vidare utgångspunkt för ämnets årliga kvalitetsdialoger med FHS ledning (se nivå 4). Grunden utgörs av regelbunden uppföljning och analys av genomförd verksamhet samt av förutsättningarna för pågående och planerad verksamhet. Analysen syftar till att identifiera utvecklingsbehov och formulera utvecklingsmål. Utifrån analysen identifieras och prioriteras åtgärder i en plan för kvalitetsutveckling, med tydlig fördelning av ansvar för genomförande. Planerade åtgärder följs upp systematiskt. Kvalitetsanalyser och planer för kvalitetsutveckling revideras och utvecklas stegvis i en iterativ process.

Prefekt respektive biträdande prefekt ansvarar därmed för att stödja en ämnesintern kvalitetskultur präglad av tillit och gott omdöme, att det finns gemensamma och likvärdiga processer för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling, och att dessa är i samklang med det högskolegemensamma kvalitetssystemet.

Viktiga ledningsfrågor med stor betydelse för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling på ämnesnivå är till exempel bemanning och kompetensförsörjning, strategisk inriktning av utbildningsutbud och av forskningsmedel, säkring av studentinflytande, säkring av ett nära samband mellan utbildning och forskning, kvalitetssäkring av processer för ansökningar om att inrätta nya utbildningar och ansökningar om externa forskningsbidrag.

Ämnesråd och seminarium är också viktiga kvalitetsfunktioner, inte minst för att bygga en levande kvalitetskultur. Ämnesråden är centrala beredande och kvalitetssäkrande organ i Försvarshögskolans arbetsordning. Seminariet och den löpande kollegiala granskningen (peer review) är vidare centrala instanser för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling inom hela akademien. Prefekt respektive biträdande prefekt ska arbeta för att det egna ämnet präglas av en levande seminariekultur och har fungerade processer för kollegial granskning.

Ett målmedvetet, spårbart och effektivt arbete med att upprätthålla och utveckla utbildningens och forskningens kvalitet förutsätter sammanhållna och cykliska kvalitetsutvecklingsprocesser. Det systematiska kvalitetsutvecklingsarbetet måste därtill vara nära kopplat till fördelningen, styrningen och uppföljningen av uppdrag inom forskning och utbildning inom verksamhetsstyrningen.

Datum
2024-09-27
Avdelning

Bilaga
Bilagenummer
Namn

Prefekt respektive biträdande prefekt ansvarar vidare för att tvärgående perspektiv som samverkan, hållbarhet, internationalisering och jämställdhet omhändertas i det löpande och strategiska kvalitetsarbetet inom ämnet.

Nivå 3: Gemensamma funktioner

FoUN

Forsknings- och utbildningsnämnden (FoUN) är ett självständigt kollegialt organ med ett övergripande kvalitetsansvar. FoUN ansvarar för regelstyrning avseende högskolegemensamma kvalitetsfrågor, för kvalitetssäkring och beslut i vissa ärenden samt för granskning och utvärdering av forskning och utbildning. FoUN är också ett beredande, förslagsgivande och rådgivande organ åt högskoleledningen.

Utvärdering och granskning utifrån oberoende och externa perspektiv är av största vikt för att säkerställa att utbildningen och forskningen svarar mot etablerade kvalitetsnormer. Extern granskning kan därtill stimulera fördjupad reflektion. FoUN ansvarar för genomförandet av utvärderingar med medverkan av sakkunniga externa bedömare. Resultatet från utvärderingarna omhändertas sedan i kvalitetsutvecklingsprocessen.

FoUN:s roll och ansvar skiljer sig till viss del åt mellan utbildning och forskning. Avseende utbildning på alla nivåer har nämnden en direkt granskande roll avseende utbildningens upplägg, genomförande och kvalitet. Då forskningens kvalitet och relevans fortlöpande prövas såväl nationellt som internationellt genom inbyggda, etablerade kollegiala processer för kvalitetsgranskning (peer review) innebär detta att nämnden inte har samma roll inom ramarna för högskolans kvalitetssystem för forskning. I stället verkar FoUN här för att ge goda förutsättningar avseende kvalitet i forskning. I arbetsuppgifterna ingår bland annat att fastställa kriterier, bedömningsområden och underlag vid utvärdering av forskning.

FoUN:s utvärderingar av forskning och utbildning

Styrdokument: Regler och modell för utvärdering av utbildning; Regler och modell för utvärdering av forskning.

Ansvarig ledning: Dekan

Ansvarig ämne/program: Prefekt respektive biträdande prefekt för berört ämne, eller programansvarig militära program.

Intervall: vart 6:e år.

Enligt Försvvarshögskolans kvalitetssystem ska forskningen i varje ämne och all poänggivande utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå utvärderas vart sjätte år. Rektor uppdrar till FoUN att ansvara för att all utbildning och forskning regelbundet utvärderas. Prefekterna respektive biträdande prefekterna (eller i förekommande fall programansvarig militära program) ansvarar från ämnens sida för utvärderingarnas genomförande. Utvärderingarna görs med stöd av externa bedömargrupper.

Syftet med utvärderingarna är att skapa en systematik och synliggöra hur respektive utbildning eller forskningsämne bedriver sitt kvalitetsarbete. Utvärderingarna ska granska förutsättningar, utformning, genomförande och resultat samt hur ämnet/utbildningen säkerställer hög kvalitet och arbetar med kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling.

FoUN ansvarar för att fastställa de mer specifika bedömningsgrunder som ska utvärderas. Ett syfte är också att identifiera eventuella brister och vidta åtgärder för att komma till rätta med dessa. På så vis kompletterar FoUN:s utvärderingar rektors kvalitetsdialoger, och resultaten integreras i det löpande kvalitetsutvecklingsarbetet. Utvärderingarna bidrar således till både en kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av Försvvarshögskolans utbildningar och forskningsämnen.

Datum
2024-09-27
Avdelning

Bilaga
Bilagenummer
Namn

Andra högskolegemensamma funktioner, processer och organ

Utöver FoUN finns en rad andra högskoleövergripande funktioner och organ som på olika sätt bidrar i Försvarshögskolans arbete med kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling.

Programansvar för militära program är ett uppdrag direkt från rektor. *Programledningsfunktionen* är alltså inte underordnad en ämnesledning. Kvalitetsansvar och verksamhetsansvar för militär programutbildning är en gemensam angelägenhet för programansvarig och berörda ämnesledningar. Programansvarig inriktar och samordnar kvalitets- och utvecklingsarbetet inom programmet ur ett helhetsperspektiv. Programansvarig är också ansvarig för den cykliska kvalitetsutvecklingsprocessen i form av rektors kvalitetsdialoger för utbildning mot ledningen. Programansvarig stöds av ett programråd.

Anställningsnämnden är ett beredande och rådgivande organ till rektor med ansvar för kvalitetssäkring i anställnings- och befordringsärenden.

Forskningsetiska rådet är ett beredande och rådgivande organ i forskningsetiska frågor och frågor om oredlighet i forskning. Rådet har också ansvar för att främja högskolans utveckling inom detta område.

Högskoleförvaltningen ansvarar för lednings- och verksamhetsstöd inom kvalitetsarbetet. Inom högskoleförvaltningen finns funktioner som ansvarar för att tillhandahålla bland annat infrastruktur, student- och forskningsstöd, lärande- och informationsresurser samt studieadministration som på ändamålsenligt sätt svarar mot verksamhetens behov, inte minst avseende relevanta kvalitetsaspekter. Högskoleförvaltningen stödjer också ledning och kärnverksamhet i frågor som rör kontroll och regelefterlevnad.

Samordning av forskarutbildningsmiljön Dekan är förutom ordförande i forsknings- och utbildningsnämnden även ansvarig för samordning av Försvarshögskolans forskarutbildning. Dekan följer upp kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av forskarutbildningarna som helhet.

Högskolepedagogisk utbildning Försvarshögskolan anordnar i enlighet med SUHF:s rekommendationer högskolepedagogisk utbildning för att säkerställa kvalitet i uppläggning och genomförande av lärosätets utbildningar.

Student-, doktorand- och alumnenkäter Försvarshögskolan genomför regelbundet student-, doktorand- och alumnenkäter. Student- och doktorandenkäterna genomförs vart annat år, och alumnenkäterna vart tredje år. Enkäterna samordnas av högskoleförvaltningen. Resultaten av enkäterna omhändertas inom ramen för högskolans processer, och åtgärder kan även lyftas in i den årliga verksamhetsplanen. Högskoleledningen är ytterst ansvarig för resultaten, men andra viktiga mottagare är till exempel FoUN, forskningsrådet, utbildningsrådet, prefekter, ämnesråd, studierektorer och programansvariga beroende på enkätens inriktning.

Nivå 4: Högskoleledningens kvalitetsansvar för utbildning och forskning

Rektor har det yttersta sammanhållna kvalitetsansvaret för högskolans verksamhet och därmed också för att det bedrivs systematisk kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling. Kvalitetskulturen ska genomsyra hela verksamheten och kvalitetsarbetet är också sammankopplat med FHS processer för verksamhetsstyrning. Högskoleledningen stöds i detta avseende av de högskolegemensamma funktionerna.

De årliga kvalitetsutvecklingscyklerna inom ämnen och ämnesövergripande program följs upp inom ramen för högskoleledningens övergripande och till verksamhetsstyrningen kopplade kvalitetsutvecklingsprocess, med återkommande kvalitetsdialoger som centrala forum. Behov av åtgärder som identifierats i tertiär- och kvalitetsdialogerna kan sedan vid behov införlivas i FHS årliga verksamhetsplan.

Rektors kvalitetsdialoger för utbildning och forskning

Styrdokument: Anvisningar kvalitetsdialoger

Ansvarig, ledning: rektor

Ansvarig, ämne/program: prefekt respektive biträdande prefekt för berört ämne, samt programansvarig för militära program

Intervall: 1 gång per år.

Datum
2024-09-27
Avdelning

Bilaga
Bilagenummer
Namn

Som ett led i det systematiska kvalitetsarbetet för utbildning och forskning kallar rektor ämnena (och inom utbildning även de militära programmen) till årliga kvalitetsdialoger. Dialogerna fokuserar på förutsättningar, utformning, genomförande och resultat samt hur ämnet/utbildningen säkerställer hög kvalitet och arbetar med kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling.

Utgångspunkten för kvalitetsdialogerna är ämnets kvalitetsutvecklingsplan. Kvalitetsutvecklingsplanen består av två delar: självvärdering och åtgärdslista. Till kvalitetsutvecklingsplanen tar Högskoleförvaltningen fram årliga nyckeltal som också ingår i underlaget och ska analyseras. Kvalitetsutvecklingsplanen uppdateras sedan årligen inför varje ny dialog, och är på så vis ett levande dokument. Både ämnena själva och ledningen kan föreslå åtgärder som sedan följs upp. Även behov av åtgärder som identifierats inom ramen för FoUN:s utvärderingar ska integreras i ämnenas kvalitetsutvecklingsplaner.

Studentinflytande

Kollegialitet och studentinflytande är grundläggande principer vid Försvvarshögskolan. Försvvarshögskolans studentkårer har rätt till representation i alla beslutande och beredande organ med ansvar för kvalitet. Studentkårerna har därför en viktig kvalitetssäkrande och kvalitetsutvecklande funktion.

Studenters inflytande över sin utbildning och sin studiesituation bidrar till att skapa en utbildning som är attraktiv och håller hög kvalitet. Ett starkt studentinflytande är därför av stor betydelse för Försvvarshögskolan. Studenternas medverkan i kvalitetsarbetet är nödvändig och deras lärande och utveckling ska stå i centrum. Genom deltagande i utbildningen och genom studentrepresentanter i beslutande och beredande organ påverkar studenterna högskolans verksamhet och kvalitetsutvecklingen. Studenterna har därför en betydande roll i Försvvarshögskolans kvalitetssystem och studentinflytande är en central kvalitetsaspekt.

Kvalitetssystemets delar och FHS verksamhetsstyrning

Kvalitetsutveckling och kvalitetssäkring ska vara en integrerad del av verksamhetsstyrningen på alla nivåer på Försvvarshögskolan. Kvalitetsansvar och verksamhetsansvar löper ihop i samma funktioner på olika nivåer i verksamheten (*bild 1*, nedan). På så vis tillsäkras att kvalitetsarbetet också kopplas till resurser i form av till exempel ekonomi och personal, så att kvalitetsdrivande åtgärder också kan resurssättas.

Processen för planering och uppföljning är högskoleledningens huvudsakliga instrument för att styra och kontrollera allt från högskolegemensamma effektivitets- och kvalitetskrav till krav som ställs på tvärgående perspektiv såsom hållbar utveckling, jämställdhet och likabehandling, breddad rekrytering och internationalisering. FHS kvalitetssystem stödjer systemet för verksamhetsstyrning och omvänt.

Processen för planering och uppföljning är en sammanhållen och integrerad process. Processen är cyklisk och delprocesserna är hoplänkade och föder varandra med information och underlag för beslut. Det finns ett antal kontaktytor för informationsöverföring mellan kvalitetsarbete och verksamhetsstyrning.

Rektor leder både lärosätets tertialdialoger för verksamhetsstyrning och kvalitetsdialoger för utbildning och forskning. Prefekt respektive biträdande prefekt ansvarar från ämnets sida både för tertialdialoger och för kvalitetsdialoger. Behov av åtgärder som identifierats i tertial- och kvalitetsdialoger kan införlivas i FHS verksamhetsplan. Dekan representerar FoUN i högskoleledningen och utgör på så vis en länk mellan FoUN:s kvalitetsarbete och ledningen. Processen för FoUN:s utvärderingar av utbildning och forskning är vidare samordnad med rektors kvalitetsdialoger. Detta gör att även resultat och åtgärder från FoUN:s utvärderingar kan omhändertas i processerna för verksamhetsstyrning och vid behov även omhändertas i Försvvarshögskolans årliga verksamhetsplan.

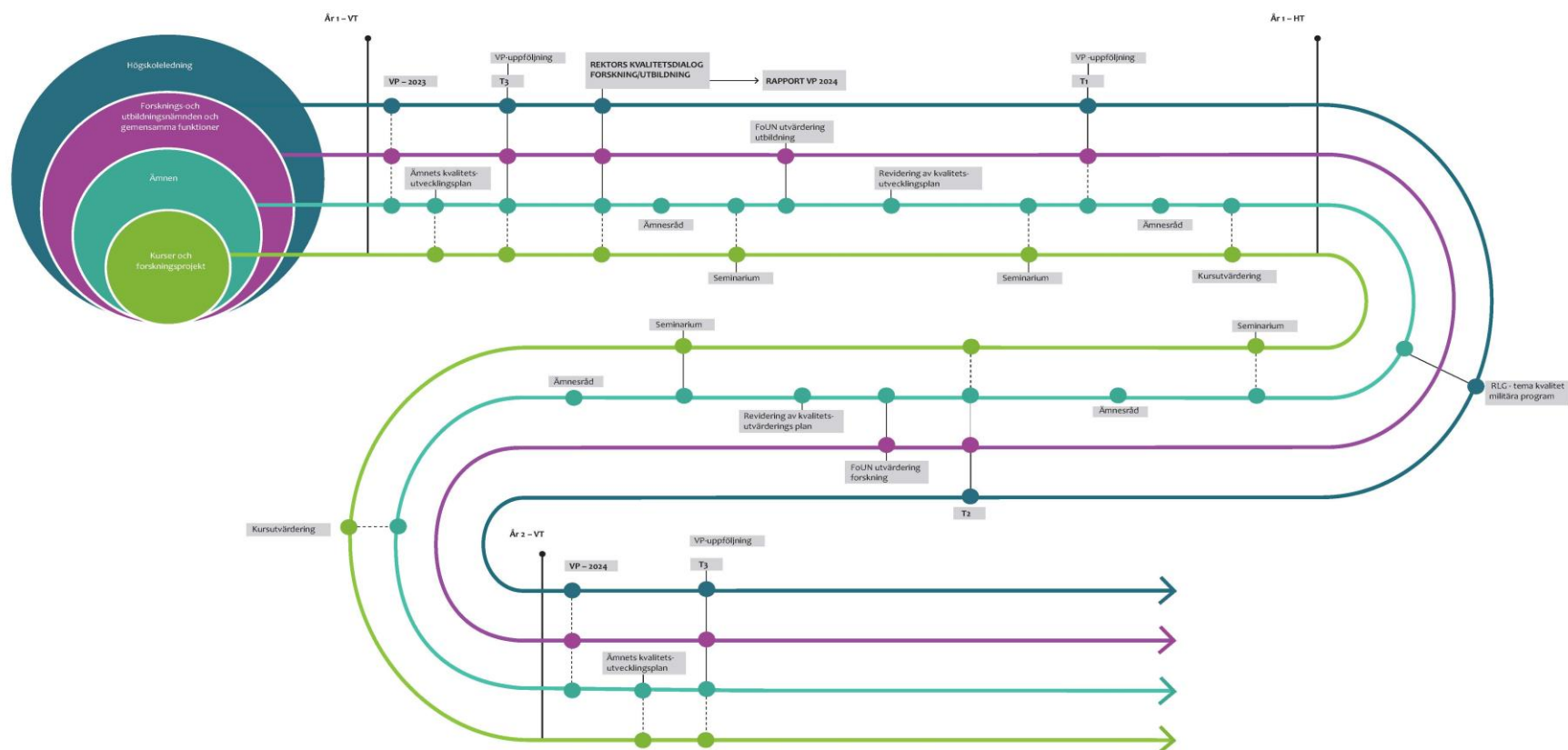

Bild 1: *Försvärshögskolans processer för kvalitetssäkring, kvalitetsutveckling och verksamhetsstyrning.*